

2. Small T. A. Equal access, unequal success – major and minor Canadian parties on the net // Party Politics. 2008. Vol. 14. № 1. P. 51–70.
3. Gibson R. K., McAllister I. Do online election campaigns win votes? The 2007 Australian «YouTube» election // Political Communication. 2011. Vol. 28. № 2. P. 227–244.
4. Vergeer M., Hermans L. Campaigning on Twitter: Microblogging and online social networking as campaign tools in the 2010 general elections in the Netherlands // Journal of Computer–Mediated Communication. 2013. Vol. 18. № 4. P. 399–419.
5. Jackson N., Lilleker D. Microblogging, constituency service and impression management: UK MPs and the use of Twitter // The Journal of Legislative Studies. 2011. Vol. 17. № 1. P. 86–105.

Стояцька Ганна Михайлівна,
кандидат філософських наук,
доцент, доцент кафедри філософії
та політології факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНСТИТУЦІЙНІ СТРУКТУРИ ЄС ТА ЇХ ПРИДАТНІСТЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЄВРОПИ

Європейський Союз як наддержавна інституція створювався свого часу за зразком величних модерних та просвітницьких проектів державотворення – як свідомо угода між урядами та громадянами провідних європейських країн. Розробники договорів, які утворили та легітимізували ЄС, були цілковито переконані, що для того, аби покласти край ендемічним конфліктам між європейськими державами, всі кордони повинні бути вилучені, будь то етнічні, релігійні, економічні, грошові або соціальні, і цей процес має завершитись інтеграцією та партнерством держав-членів. Члени альянсу відмовляться від частини суверенітету та прав вирішувати певні питання одноосібно, тим самим дозволивши новоствореному Європейському Союзу, через обов'язкові для нього угоди та належним чином обраний парламент, представляти їх, ставши, тим самим, глобальним гравцем на світовій економічній та політичній арені. Зусилля, спрямовані на те, аби це сталося, були величезними, і немає ніяких сумнівів у тому, що наполегливість ЄС у досягненні своїх цілей заохочувала реформи в різних державах-членах, які були б інакше політично неможливими. Була створена чудова і широко розповсюджена правова інформаційна система, що дозволяє кожному вивчити взаємопов'язані спільні цілі, норми, які узагальнюють кращі практики, розроблені в рамках Союзу.

Незважаючи на різні історичні передумови і культурні розбіжності, правові системи країн-членів ЄС в основному подібні. Усі їх громадяни

користуються свободою та цивільними правами, мають доступ до інформації та культурних надбань, сталого добробуту та є частиною загального ліберального та демократичного суспільства, а також, врешті, але не в останню чергу, християнської цивілізації – по суті єдиного, що зв'язує литовця та грека або шведа та португальця. Більше того, ЄС не може не похвалитися своїми шестидесятирічними досягненнями в таких питаннях як культура та освіта, навколишнє середовище, енергетика, належна ринкова практика, сільське господарство, зовнішня допомога. Проте сильна ідентичність глобального гравця в сучасному світі є лише необхідною умовою влади, а не авторитету. Влада вимірюється здатністю суб'єкта взяти на себе глобальну відповідальність та лідерство, впливати на інших глобальних суб'єктів геополітики, сприяти здійсненню цивільних прав і прав людини у всьому світі та підтримувати мир. Для того, аби продемонструвати такий авторитет, ЄС потребує набагато більшої інтеграції його членів, ніж це є очевидним на сьогодні.

Римські договори 1957 року [1] створили міжурядові політичні та економічні зв'язки між шістьма державами-членами, які були в основному горизонтальними. Після підписання Маастрихтського та Лісабонського [2] договорів, коли кількість членів зросла до 28, вони стали вертикальними. Засновники цих договорів визнали, що завдяки миру, достатку, звільненню Східної Європи, зняттю численних бар'єрів, абсолютно новій валюті та блискучому абсолютно новому квазіконституційному договору, інтеграція, природно, відбудеться і, хоч і поступово, призведе до нової моделі політичної єдності. Але політична модель, прийнята згодом, утворила політичну форму класичної сучасної національної держави (законодавчої, виконавчої та судової влади), що тривалий час плекали європейські народи. Підсумок показує, що важко визначити міру повноважень, яку держави-члени можуть підтримувати в рамках обов'язкової асоціації з частково наднаціональною організацією, яка має поясненням недостатньої інтеграції те, що всі бюрократії, які перебувають у будь-якій країні, стійкі до змін: ЄС, а також національні бюрократії не є винятком. Досвід показує, що багато законів і правил, що накладаються на національні системи, часто не сумісні з існуючими національними доктринами та юриспруденцією. Як колись зазначив Ганс Кельзен, «Закон є єдиною можливістю соціальної науки», і він зростає і покращується, оскільки збагачується відповідними правовими подіями, що виробляються у відкритих громадянських суспільствах.

На сьогодні варто констатувати, що стратегія, викладена у договорах, не відображає складну реальність ЄС та загальне невдоволення європейськими структурами, яке виникло останніми роками. Ряд суперечливих питань європейської інтеграції невпинно поповнюється, зокрема коли альянс стикається з викликами на кшталт військових демаршів Росії, Туреччини або Ірану, що загрожують світовій безпеці. Слабкість зовнішньої політики ЄС і відсутність спільної системи оборони, невирішена

проблема інтеграції в ЄС, Brexit спонукають окремих лідерів країн-членів ЄС говорити про «різну швидкість розвитку ЄС» та про суперечності, які викликані розбіжностями балансу між національною незалежністю та взаємними зобов'язаннями.

З огляду на дипломатичний вплив Європи на світовій арені та її колосальний економічний та політичний потенціал, світ продовжує дивуватись відсутністю належної сміливої і послідовної європейської зовнішньої політики, яка була б збалансована з іншими світовими гравцями, роль яких невинно зростає. На сьогодні баланс сил у світі вимагає набагато більш рішучих політичних дій та реакцій, відмінних від обережної дипломатії, яку демонструють міжурядові інституції ЄС. Потреба негайної реакції на ряд подій на Близькому Сході та у Північній Африці, керування драматичною масовою імміграцією в Середземному морі, жорсткої відповіді на військову агресію Росії стосовно її сусідів спорадично наштовхується на прихований саботаж євроструктур та окремих кіл впливу у євроінституціях.

З цих причин зростаюча кількість поважних політичних коментаторів [3] побоюються, що значна частина тепер вже 27 країн-членів ЄС може розглядати Союз як перешкоду для своєї політики та національних пріоритетів і тому виступати проти послідовної і прямої зовнішньої політики ЄС. Чи доцільним буде продовжувати співіснування країн Євросоюзу у сучасному форматі чи, можливо, варто було б дозволити багатьом державам-членам продовжувати свої власні проекти або альянси на кшталт таких, які запропоновані лідерами Франції та Німеччини у форматі так званої «посиленої співпраці» (як це передбачено статтею 44 Маастрихтського договору) – покаже найближчий час.

Література

1. URL: <http://www.historiasiglo20.org/europe/traroma.htm>.
2. URL: <http://www.historiasiglo20.org/europe/maastricht.htm>.
3. Maurizio Melani, "Si va finalmente verso una Difesa Europea," diplomatic letter, May 25, 2017; Marta Dassù, "L'Europa teme i costi della nostra fragilità," La Stampa, January 17, 2018; Marc Lazard, Corriere della Sera, November 28, 2017.